Geijersgården i Uppsala

OLA EHN

I september 1983 kunde huvudbyggnaden vid Geijersgården i Uppsala åter tas i bruk, sedan återuppbyggnaden och restaureringen efter en brand den 20 april 1982 avslutats. När denna brand var som häftigast vågade knappast någon hoppas på en räddning av huset. Men lyckligtvis kunde man efter brandkårens effektiva släckningsarbete konstatera att skadorna inte var mer omfattande än att ett återställande var möjligt. De värst drabbade partierna var rummen i väster samt takstolen, som måste byggas upp helt ny igen.

Wikforss Arkitektkontor AB fick uppdraget av Uppsala universitet, ägare till fastigheten, att projektera och leda återställningsarbetet. Detta kom sedan att utföras av AB Skånska Cementgjuteriet i nära samverkan med bl. a. nyttjaren av huset Stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond, försäkringsbolaget Trygg-Hansa och Upplandsmuseet, på uppdrag av riksantikvarieämbetet.

Geijersgården är en välkänd anläggning och tillhör Uppsalas stora sevärdheter. Sedan 1948 är den upptagen i förteckningen över byggnadsminnesmärken. Den har varit föremål för flera skildringar och studier, framför allt vad gäller Erik Gustaf Geijers tid. Fastighetens ägareförhållanden och byggnadshistoriska utveckling har tidigare behandlats i olika uppsatser av K.W. Herdin och Erik Andrén. I väsentliga stycken grundar sig föreliggande framställning på dessa arbeten.

I samband med släckningen av och uppröjningsarbetet efter branden måste delar av huvudbyggnadens ytterpanel och inre vägg- och takbeklädnader rivas bort. Därvid fick vi upplysningar om en rad tidigare okända förhållanden beträffande byggnadens förändringar under 1700- och 1800-talen. Dessa iakttagelser jämte tidigare icke utnyttjat källmaterial har givit ökad kunskap om husets byggnadshistoria och skiftande utseende. I vissa avseenden, bl. a. beträffande den Geijerska perioden, ger denna nyvunna kunskap en annan bild av byggnadshistorien än den som gällt tidigare. Resultatet av den dendrokronologiska undersök-

Bild 1. Geijersgården. Huvudbyggnaden sedd från Övre Slottsgatan. Foto Tommy Arvidson 1984.

ning av byggnadstimret, som gjordes efter branden, har därtill skingrat oklarheten kring husets byggnadsår.

Ett av de helt nya rön som gjordes vid den byggnadshistoriska undersökningen efter branden 1982 var att byggnadskroppen från början var något mindre och att följaktligen till- och påbyggnader skett senare. Herdin och Andrén har antagit att den nuvarande byggnaden uppfördes i sin

helhet i slutet av 1730-talet av den då nye ägaren till fastigheten landshövding Johan Brauner. Med stöd av den dendrokronologiska undersökningen har denna datering nu bekräftats så till vida att året för avverkningen av timret till den äldsta delen av huset kan fastställas till 1737.

Innan vi går in närmare på Johan Brauner och dennes byggenskap på 1730-talet skall fastighetens tidigare historia något beröras. Det s. k. Slottskvarteret, inom vilket Geijersgården ligger, utlades på 1640-talet i samband med den stora stadsplanereglering som då genomfördes i Uppsala. Området var tidigare obebyggt och utgjorde en del av det stora s. k. Kungsgärdet sydväst om staden. Från början sträckte sig kvarteret från Åsgränd ända fram till Drottninggatan och Fjärdingstullen på nuvarande Carolina Redivivas plats. Den på 1640-talet nyutlagda tomt, som i stort motsvarar den nuvarande Geijersgården och som under lång tid haft beteckningen tomt nr 3, skänktes 1650 av drottning Kristina till landsskrivaren Olof Larsson. Denne hade redan då nyttjat gården några år och sannolikt också uppfört hus här. Om den av Larsson uppförda bebyggelsen vet vi inte mer än vad som kan utläsas av Olof Rudbecks huskarta från 1679, bild 2.

År 1687 blev professorn och sedermera biskopen Lars Norrman ägare till fastigheten. Efter hans död 1703 stannade gården i arvingarnas ägo till 1727, då Anders Gabriel Duhre, arrendator av Ultuna ladugård, genom köp inträdde som ny ägare. Men efter ca tio år sålde Duhre fastigheten till landshövdingen Johan Brauner. Denne hade sin tjänstebostad i den granngård som då fanns i hörnet av Drottninggatan och (Övre) Slottsgatan.

Brauner var landshövding i Uppsala län från 1729 till sin död 1743. Enligt Herdin motiverade sannolikt Brauner sitt köp med att han ville skaffa sig och sin familj en bättre bostad än det omvittnat mycket illa byggda landshövdingehuset. Pengar till köpet anses han fått genom sin fru Margareta Törne, förmögen borgmästaredotter från Stockholm.

Snart efter köpet av fastigheten synes Brauner ha börjat planera uppförandet av det ännu bevarade bostadshuset, och vi kan räkna med att själva byggenskapen tog sin början 1737/38. Det nya bostadshuset blev för sin tid representativt utformat. Det uppfördes i två våningar av mycket kraftigt timmer, som måste ha valts med stor omsorg. Ännu idag efter 250 år visar det knappt några tecken på röta eller andra skador. Den ursprungliga planlösningen, lika i båda våningarna, är i sina grunddrag

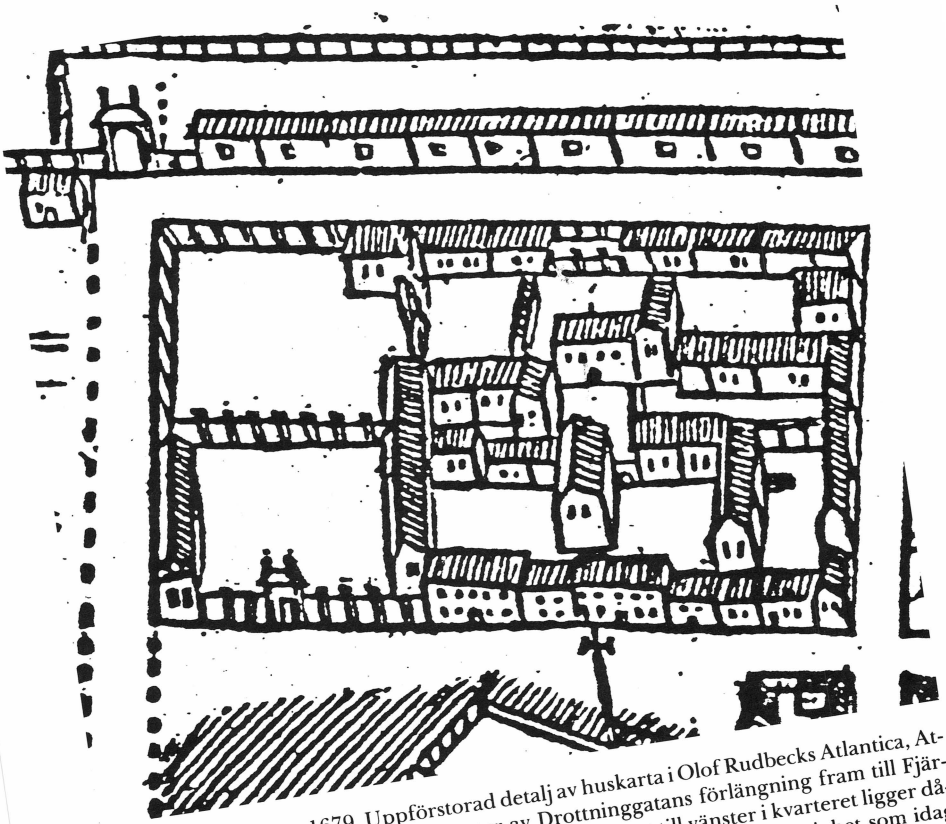

Bild 2. Slottskvarteret 1679. Uppförstorad detalj av huskarta i Olof Rudbecks Atlantica, Atlasbandet. Kvarteret avgränsas till vänster av Drottninggatans förlängning fram till Fjärdingstullen på nuvarande Carolina Redivivas plats. Längst till vänster i kvarteret ligger dåvarande landshövdingegården. Omedelbart till höger därom ses den fastighet som idag motsvaras av Geijersgården.

alltjämt bevarad. Den utgör exempel på den ur parstugan utvecklade plan, som blev vanlig under 1600-talet och som också tillämpades ett stycke in på 1700-talet innan den karolinska, s. k. sexdelade planen slog igenom på allvar i de mer representativt utformade bostadshusen av trä. Kännetecknande för planen är bl. a. den stort tilltagna salen av samma bredd som huset och den smala, genomgående förstugan därintill. Kök fanns inte i huset från början. För köksfunktionerna fanns istället en särskild byggnad på gården, ett förhållande som förr var vanligt på herrgårdar och på större ämbetsmannagårdar i städer.

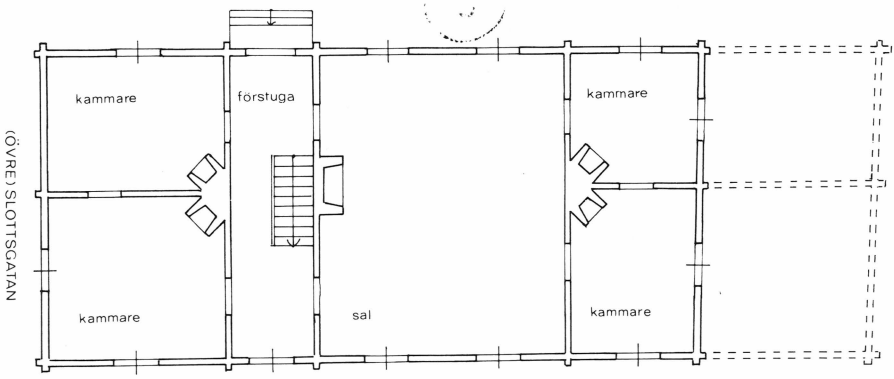

Bild 3. Geijersgårdens huvudbyggnad. Bottenvåningens ursprungliga planlösning. De senare tillbyggda västra gavelrummen har streckats. Rekonstruktion. Skala 1:200.

Interiören uppvisade senkarolinska drag i tak och på väggar. Några spår av en mer påkostad fast inredning har inte påträffats. Snarare tycks interiören ha präglats av en viss sparsamhet. Vid undersökningen 1982 framgick att den stora salen i bottenvåningen från början hade ett enkelt innertak av profilerade och i rött, blått och vitt målade bjälkar med ovanpåliggande slät panel. Sannolikt hade flera rum liknande bjälktak. På väggarna var timmerfogarna täckta med remsor av väv, och över alltsammans var klistrat vitmålat tunt papper. Den enda dekoration som förekom var en ca 3 cm bred bröstlistmarkering i rött i fönsterbänkshöjd. Förstugan hade på vanligt vis en stänkmålning, som var utförd i brunrött och vitt på rosa botten.

Det är okänt om landshövding Brauner själv flyttade in i sitt nyuppförda bostadshus. Däremot vet vi att Brauners dotter Sara Charlotta och måg professor Johan Ihre bebodde gården från 1739. Ihre hade visserligen, i egenskap av skytteansk professor, tjänstebostad i Skytteanum, men denna var illa underhållen och obekväm och var säkert inte särskilt lockande att bosätta sig i för det nygifta paret Ihre.

När landshövding Brauners änka avlidit 1754 kom gården nr 3 i Slottskvarteret genom arv i Ihres ägo. I arvet ingick också granngården nr 4 i norr, den idag s.k. Ihregården, som Brauner hade förvärvat troligen på 1740-talet. Samma år, dvs. 1754, genomförde Ihre omfattande byggnadsåtgärder på de två förenade tomterna. Inom tomt nr 4 lät han upp-

Bild 4. Johan Ihre (1707–1780), professor skytteanus från 1738 och utnämnd till kansliråd 1756. Oljemålning av J. H. Scheffel i privat ägo. Foto Svenska porträttarkivet.

föra det ännu välbevarade tvåvåningshuset med gavel mot Övre Slottsgatan. Sannolikt var det i detta sammanhang som Ihre också byggde om Braunerska huset på tomt nr 3 och gjorde detta till en mer tidsenlig bostad. En blådekorerad kakelugn med årtalet 1754, som fram till branden stod i bottenvåningens västra hörnrum, torde ange året för ombyggnaden. Möjligen hade Ihre redan tidigare låtit bygga till de västra gavelrummen. Geijersgårdens huvudbyggnad bör alltså ha fått sin nuvarande omfattning 1754. Till det yttre erhöll den samma form som det nyuppförda bostadshuset på granngården i norr. Kanske ville Ihre forma de båda byggnaderna som pendanger.

Vid ombyggnaden 1754 förhöjdes huskroppen. Invändigt ökades också takhöjden i alla rum ca 50 cm och flyttades fönstren upp. Samtidigt uppsattes vitlimmade brädtak i de flesta rummen. Den mest påtagliga nyheten som introducerades var kakelugnen. Med denna nya typ av värme-

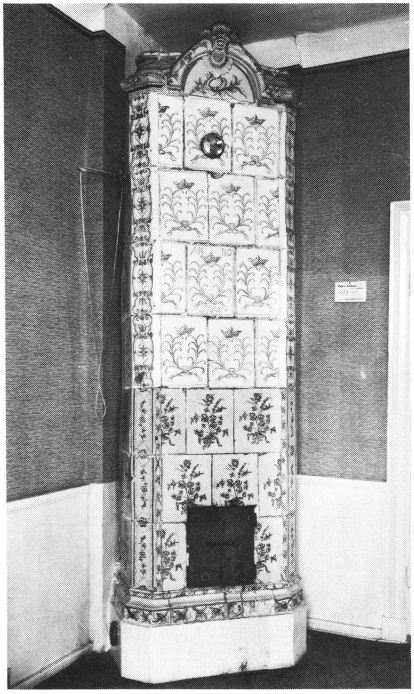

Bilderna 5 och 6. Kakelugn med blå dekor på vit botten med kakel från två olika ugnar, av vilka den ena daterats 1754. Ugnen som stod i en av bottenvåningens kammare förstördes vid branden 1982. Foto Nordiska museet.

källa ersattes de tidigare öppna spisarna, utom i bottenvåningens stora sal. Här fick den stora öppna spisen med "Wälhuggne Postamenter" och överstycke av gotlandssten stå kvar till mitten av 1800-talet. Några av de rikt dekorerade kakelugnarna har bevarats till vår tid.

Utvändigt bibehölls timret synligt och rödfärgat. Det nya låga, valmade sadeltaket täcktes med näver och torv, det dominerande taktäckningsmaterialet i Uppsala vid denna tid.

Redan 1758 avled Johan Ihres fru Sara Charlotta född Brauner. Ett år senare ingick Ihre nytt äktenskap med Charlotta Johanna Gerner. Han själv dog 1780 och två år därefter sålde fru Ihre de båda fastigheterna nr 3 och 4 i Slottskvarteret till bergsfogden Nils Erik Wiberg. Denne avled 1794, men hans maka Margareta Charlotta född Nyblæus bodde kvar i orubbat bo ända till sin död 1833.

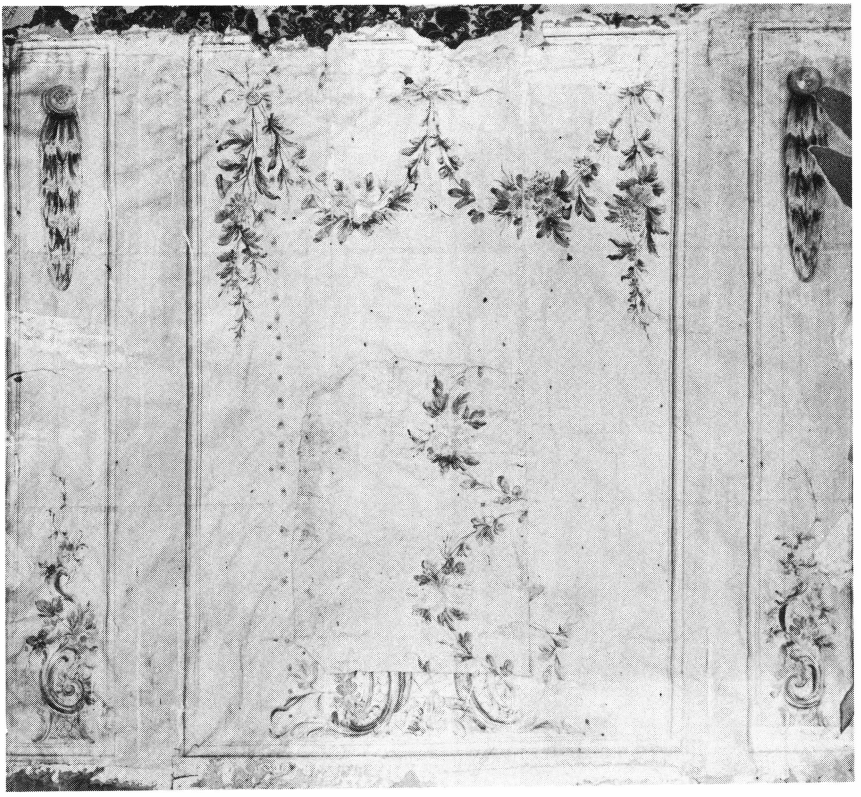

Bild 7. Tapet daterad till 1780-talet och påträffad i sekundärt läge vid Nordiska museets undersökningar 1934. Sannolikt satt tapeten från början i övervåningens stora sal. Foto Nordiska museet.

Även Wiberg företog en del förändringar av huvudbyggnaden på tomt nr 3. Hur byggnaden såg ut efter denna ombyggnad, som torde ha inträffat i mitten av 1780-talet, känner vi ovanligt väl. Vi gör det dels genom en utförlig brandförsäkringsvärdering från 1797, dels genom de iakttagelser som gjordes vid undersökningar på 1930-talet och efter branden 1982.

Här skall inte lämnas någon utförlig redogörelse för innehållet i den nämnda brandförsäkringsvärderingen. Detta har Erik Andrén redan gjort i sin uppsats om Geijersgården i Upplands fornminnesförenings tidskrift. Endast vissa detaljer skall beröras.

Vad interiören beträffar kan särskilt uppmärksammas att köket inrymts i en av de tidigare kamrarna närmast gatan i huvudbyggnadens

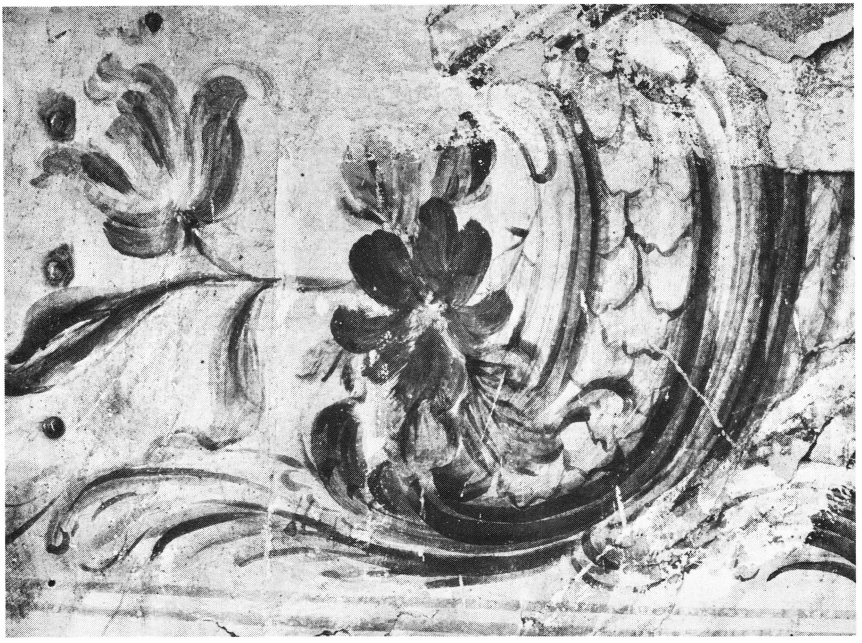

Bild 8. Detalj av tapeten på bild 7. Foto Nordiska museet.

bottenvåning. Vidare kan konstateras att även under Wibergs tid flera rum var anpassade till tidens representativa inredningsanspråk. Detta gällde speciellt väggarnas utsmyckning. I värderingsinstrumentet från 1797 uppges att flera kammare hade oljefärgsmålade vävtapeter. I ett rum satt "Turkisk Wäftapeter" och i ett annat "Chinesiska Oljefärgstapeter". De båda salarna var klädda med s. k. pappersstycketapeter, som var målade med "blomster Festoner", bild 7. Naturligtvis får man inte utesluta att vissa av de påkostade tapeterna, i likhet med två dyrbara "Porcellains" kakelugnar, kan ha bibehållits från Ihres stora ombyggnad 1754.

Utvändigt var byggnaden klädd med hyvlade och spåntade bräder, som var rödfärgade. Denna panel påträffades 1982 närmast det rödfärgade timret och under två omgångar senare tillkomna brädbeklädnader. Till den rödfärgade panelen hörde knutbrädor målade med vit oljefärg. Detta är f. ö. det äldsta kända exemplet i Uppsala på ett rödfärgat trähus med vita knutar. Yttertaket var till vissa delar fortfarande täckt med näver och torv, men på en del partier förekom bräder. På yttertaket fanns

Bild 9. Utsikt över (Övre) Slottsgatan från slottet 1792. Detalj ur Jean Louis Desprez' ritning till nytt slottsprojekt, Uppsala slott. Längst till vänster vid Slottsgatan ses gaveln till landshövdingens stall, som fram till omkr. 1820 låg i hörnet av Drottninggatan och Slottsgatan. Till höger därom ses den dåvarande Wibergska gårdens, sedermera Geijersgårdens, ekonomilänga och huvudbyggnad jämte annexbyggnad, alla med valmade sadeltak. Foto Sven Österberg.

också fyra s. k. vindskappor eller vindskupor, troligen av samma typ som de ännu bevarade på granngårdens huvudbyggnad.

Fönstren i bottenvåningen var mindre än de nuvarande och var försedda med blyinfattat glas och utvändiga fönsterluckor. I övre våningen

Geijersgårdens huvudbyggnad. Fasaden mot norr vid tre olika tidpunkter: 1730-talets slut (upptill), 1790-talets slut (i mitten) och omkr. 1850 (nedtill). Rekonstruktioner och ritningar av förf. med ledning av dels uppmätningar och iakttagelser gjorda vid byggnadshistoriska undersökningar 1934 och 1982, dels brandförsäkringsvärderingar. Belägg för att de yttre fönstersnickerierna från början var gråblå på just denna byggnad saknas. Denna färgton förekom dock på många andra samtida trähus i Uppsala. Under den tid E. G. Geijer ägde fastigheten, dvs. 1837–46, var den tidigare rödfärgade panelen målad med en vit slamfärg, vilket gav en rödviolett ton. Yttertaket var då täckt med tegel och hade kvar takkuporna. Entrén mot norr och de höga fönstren i bottenvåningen tillkom 1837. Skala 1:200.

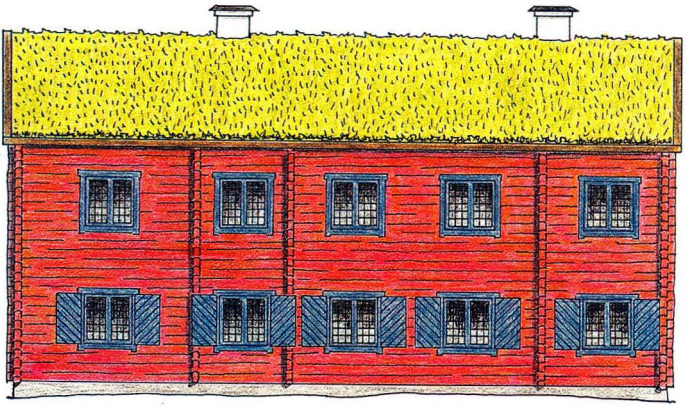

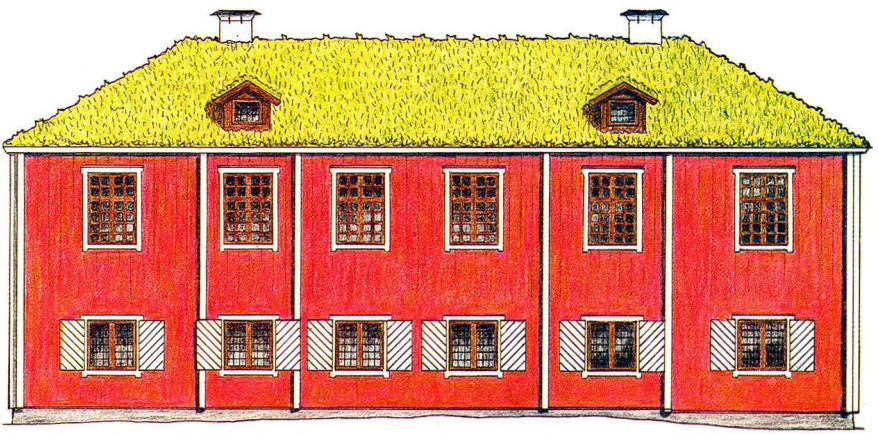

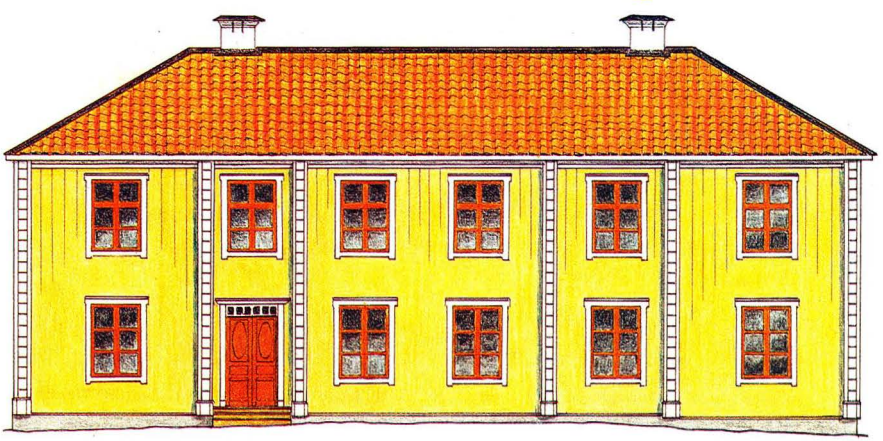

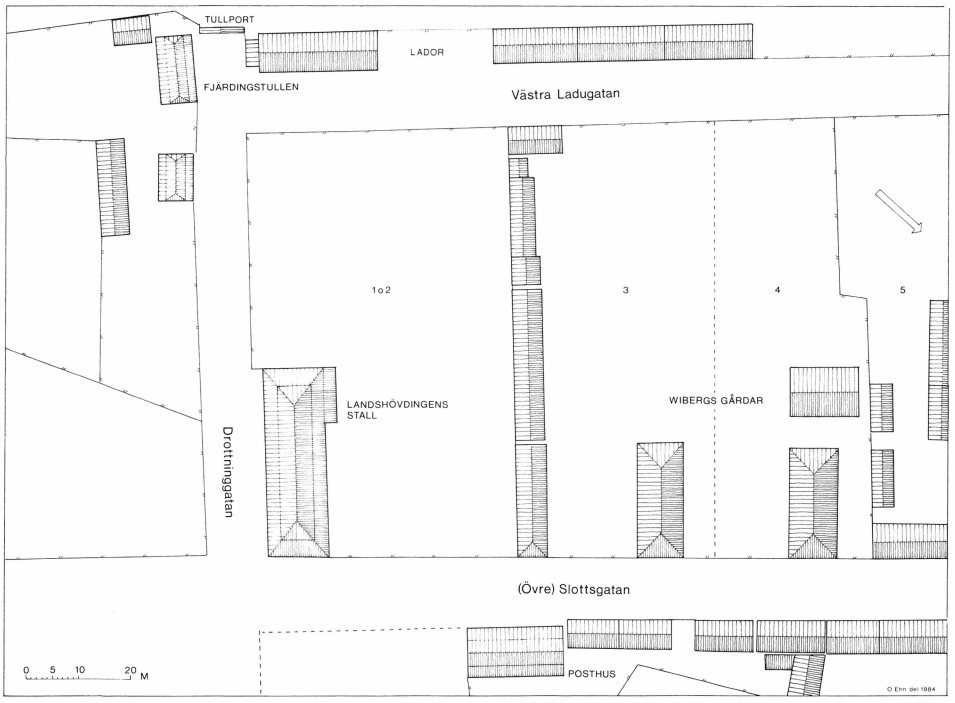

Bild 10. Södra delen av Slottskvarteret och området närmast söder därom år 1800. Kvartersplan utarbetad av förf. med ledning av Erik Andrén 1935, äldre tomtmätningar, byggnadssyner m. m. Jfr bilderna 2 och 11.

däremot hade fönstren samma storlek som idag även om fönsterrutorna var mindre. En intressant detalj som meddelas i värderingsinstrumentet är att entrén till huset, som fram till 1837 låg på södra sidan, uppges ha haft utvändiga foder "utsirade med räfflade postamenter och quadror". Dylika dörromfattningar är ganska okända företeelser i 1700-talets Uppsala. Kanske kan man se den aktuella snickeridetaljen som ett uttryck för högre ambitioner beträffande exteriörens utformning än vad som annars var vanligt på stadens trähus under den aktuella perioden.

Nästa stora ombyggnad eller reparation av Geijersgårdens huvudbyggnad inträffade sedan professor Erik Gustaf Geijer år 1837 blivit ägare till fastigheten. Men innan dess hade det gamla torv- och brädtaket blivit ersatt med ett av tegel.

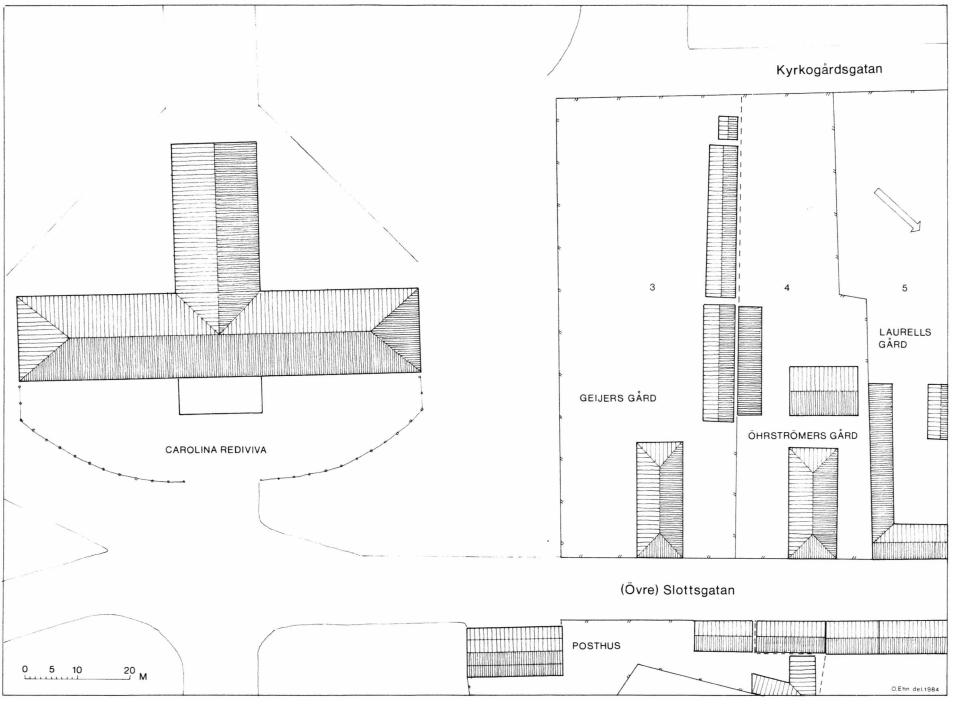

Bild 11. Södra delen av Slottskvarteret samt området söder därom på 1840-talet. Kvartersplan utarbetad av förf. med ledning av äldre tomtmätningar, byggnadssyner m. m. Jfr bild 10.

Det var i januari 1837 som professor Geijer genom köp blev ägare till tomten nr 3. Säljare var arvtagarna efter fru Wiberg. Ekonomisk hjälp till köpet fick han genom landshövding Robert von Kraemer. Samtidigt förvärvades tomt nr 4 av änkefru Regina Fredrika Öhrströmer. Därmed delades de en gång av landshövding Brauner sammanslagna fastigheterna åter upp i två. Men i samband med ägarskiftet skedde också vissa justeringar av tomtgränserna. En smal remsa från tomt nr 4 lades till den blivande Geijersgården, från vilken i sin tur avstyckades ett parti i söder till den planerade parken framför det nya universitetsbiblioteket. Man ville också av brandsäkerhetsskäl få bort de uthus som låg på detta parti från universitetsbibliotekets närhet.

Förändringarna under Geijers tid avsåg inte bara huvudbyggnaden. En omfattande omplanering skedde också av gården i övrigt. De till fas-

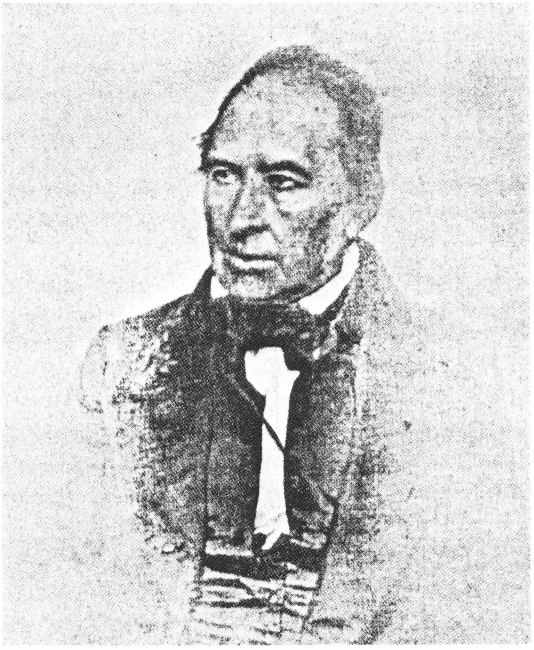

Bild 12. Professor Erik Gustaf Geijer (1783–1847). Daguerrotypi från 1840-talet.

tigheten hörande ekonomibyggnaderna, som alltså tidigare låg uppradade längs den södra tomtgränsen mot universitetsbiblioteket, flyttades till den nyuppdragna norra tomtgränsen. Där ligger de alltjämt, praktiskt taget helt i det skick de fick under Geijers tid och erinrande om att även Geijer bedrev jordbruk och hade boskap. En del nyplanteringar gjordes i trädgården. Kvar från Geijers tid står bland annat den stora lönnen strax söder om huvudbyggnaden.

När Geijer tillträdde fastigheten var den då 100-åriga huvudbyggnaden säkert i stort behov av underhållsåtgärder. Vid den reparation, som inleddes omedelbart efter köpet och som avslutades på sommaren 1837, var det framför allt interiören som blev föremål för förändringar. Särskilt övre våningen och ett par rum i bottenvåningen ägnades speciell omsorg. Här uppsattes tryckta s. k. franska tapeter på väggarna, vilket ännu var en ganska exklusiv nymodighet i 1830-talets Uppsala. I taken uppsattes spännpapp, och i övre våningens sal insattes höga s. k. döbattangdörrar i stället för de tidigare låga enkeldörrarna. Den ursprungliga stora salen i övre våningen var vid denna tid avdelad i två eller tre rum:

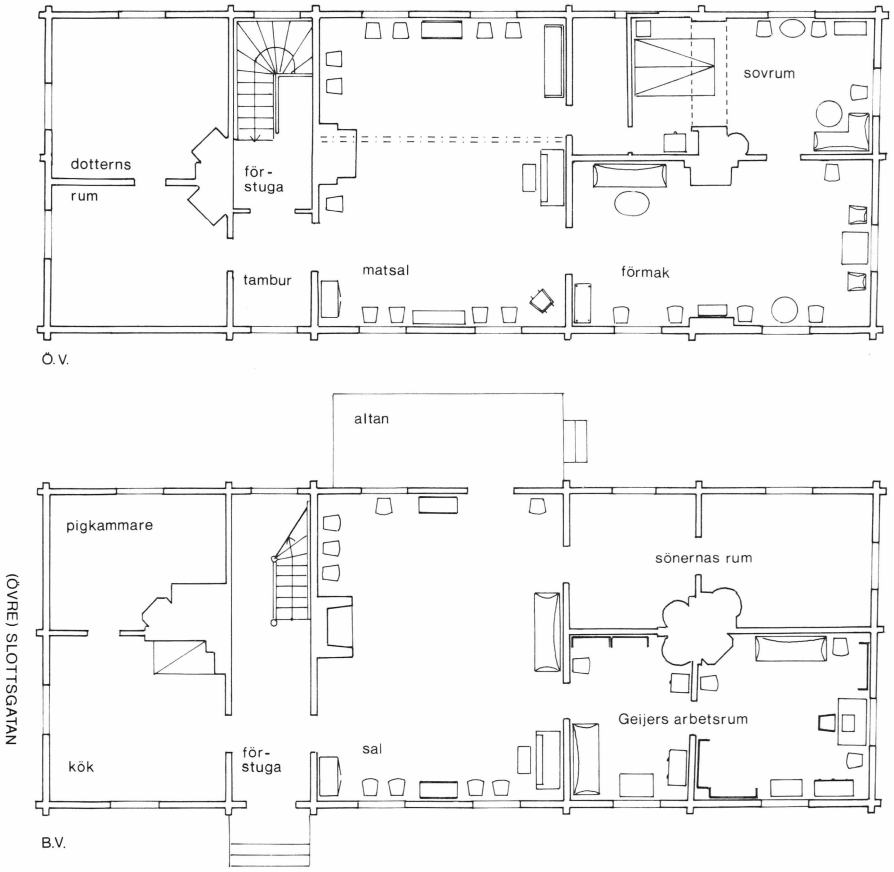

Bild 13. Planlösning och möblering i huvudbyggnadens båda våningar under Erik Gustaf Geijers tid. Övervåningens stora sal, som användes som daglig matsal och som i början av den Geijerska tiden var uppdelad i två rum, var i stort sett möblerad likadant som bottenvåningens sal. Förmaket var möblerat med en soffgrupp, ett spegelbord, en hylla med prydnadssaker, ett fönsterbord och stolar. I sängkammaren stod sängar i alkoven, en kommod, en byrå, en soffgrupp, ett bord och stolar. Bottenvåningens sal var möblerad med vitmålade möbler, två fällbord, en skänk, stolar, en lång soffa och en taffel. Det mindre av E. G. Geijers två arbetsrum hade en soffa, ett bord, en byrå och bokhyllor, medan det större arbetsrummet innehöll bl. a. Geijers stora skrivbord, en soffa och en chiffonjé. Omritning av rekonstruktion i Gregor Paulsson 1950. Skala 1:200.

den egentliga salen i norr och en eller två kammare mot trädgården i söder.

Under 1800-talets början hade ett rikare umgängesliv utvecklats i högborgerliga och akademiska kretsar. För detta behövde flera och större rum disponeras. Med undantag för de två salarna i Geijersgårdens hu-

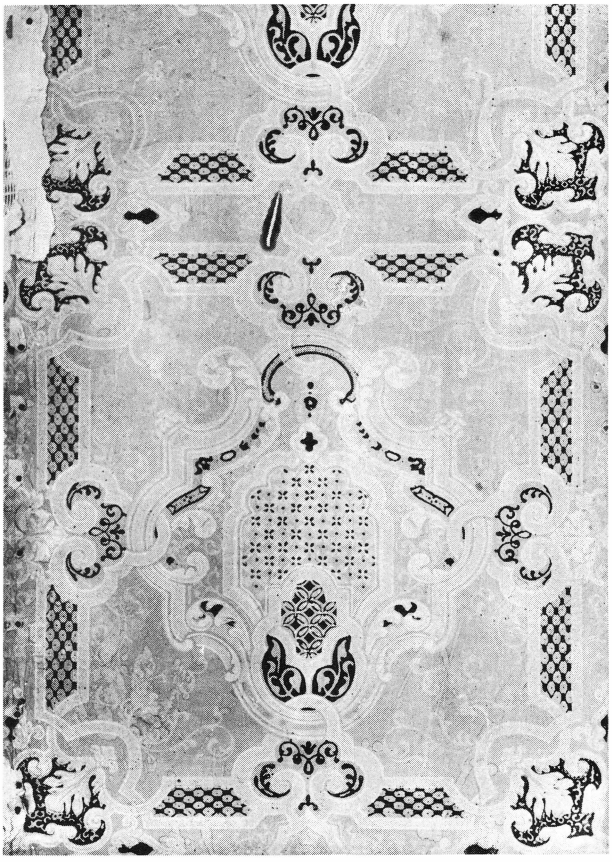

Bild 14. Fransk tapet uppsatt vid Geijers reparation 1837. Mönster i mörkt rödbrunt, ljust grått och vitt. Foto Nordiska museet.

vudbyggnad var de ursprungliga rummen relativt små. Geijer lät därför göra två större och långsmala rum av de fyra kamrarna i västra delen av övervåningen. Det ena inreddes till salong eller förmak. Till det andra förlades makarnas sovrum, som också kunde komma till användning vid fester eller andra mottagningar.

Sängkammaren är ett av de utrymmen som idag bäst bevarar karaktären från Geijers tid. Här återfinns den alkovliknande avdelningen för själva sängplatsen liksom den blyglaserade, runda kakelugnen. Ett inslag som på ett alldeles särskilt sätt bidrar till tidsprägeln är golvets nu åter-

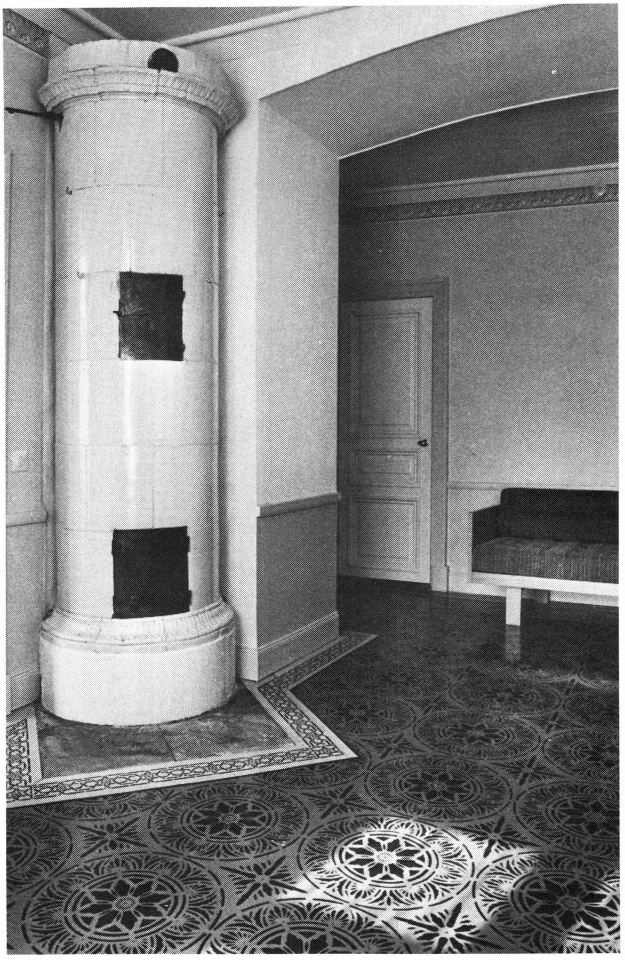

Bild 15. Interiör från Geijers sovrum i övre våningen efter restaureringen 1982. Kakelugnen uppsattes vid den av Geijer företagna reparationen 1837, medan golvets schablonmålning sannolikt tillkom först omkr. 1850. Foto Tommy Arvidson.

ställda schablonmålning i olika färger. Vi måste dock räkna med att denna golvmålning liksom de, som tidigare fanns i andra rum, kan ha tillkommit först omkr. 1850, alltså efter Geijers avflyttning.

Viktiga förändringar som påverkade exteriören var att bottenvåningens fönster gjordes högre samt att entrén flyttades från den södra sidan till den norra. Samtidigt insattes överallt nya, tre rutor höga fönsterbågar. I övrigt gjordes utvändigt endast vissa lappningar av ytterpanelen från 1700-talet och ströks denna med en vit slamfärg. Enligt Johannes Sundblad såg huset inte så prydligt ut på 1840-talet. Väggarna såg "ur-

Bild 16. Rektor Rudolf Annerstedt (1801–1876). Oljemålning i Upplands nation. Foto Uppsala universitetsbibliotek.

tvättade och grådaskiga" ut. Agnes Geijer skriver i ett brev att byggnaden under hennes fars tid var målad "ljust gredelin". Den vita slamfärgen hade alltså blandat sig med den gamla rödfärgen så att huset blev ljust rödviolett.

Hitintills har uppfattningen varit att huvudbyggnadens breda, kvadrerade knutpilastrar och gulmålade panel, som i så hög grad bidrar till byggnadens nuvarande karaktär, skulle ha tillkommit i samband med Geijers reparation 1837. De nyss relaterade litterära uppgifterna om fasadfärgen, vilka överensstämmer med gjorda iakttagelser på den äldsta panelen, liksom uppgifterna i en brandförsäkringsvärdering från december 1837 visar dock att dessa fasaddetaljer måste vara av senare datum. Stilmässigt hör de visserligen hemma i 1840-talet, men uppgifter om en andra ombyggnad under Geijers tid saknas. Samtidigt som de breda knutpi-

Bild 17. Geijersgården sedd från Carolina-backen. Huvudbyggnadens gulmålade locklistpanel uppsattes 1884. Foto A. Dahlgren 1902.

Bild 18. Interiör från bottenvåningens stora sal 1927. Fram till detta år ägdes och beboddes Geijersgården av förre överbibliotekarien Claes Annerstedt (1839–1927). Foto Uppsala Fabriks- och Hantverksförening.

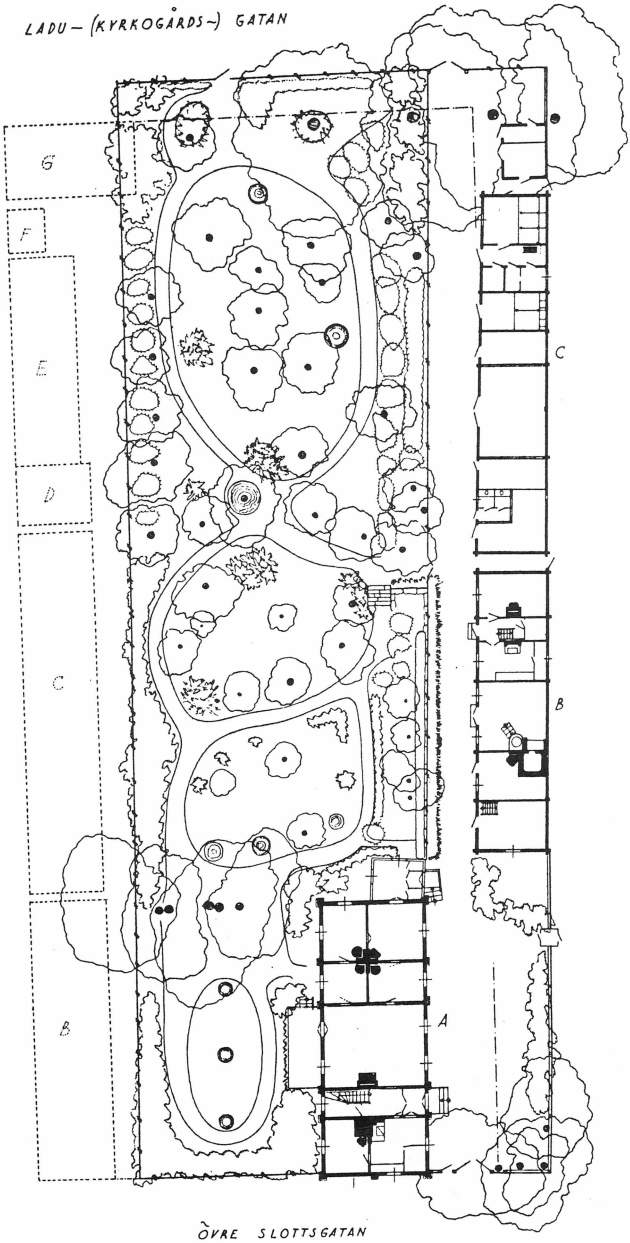

Bild 19. Plan av Geijersgården, uppmätt 1934. Efter Erik Andrén 1935. De prickade huskonturerna vid den gamla södra tomtgränsen till vänster markerar uthusens plats och tomtens utsträckning före den Geijerska tiden. Skala 1:600.

Bild 20. Interiör från bottenvåningens nyrestaurerade stora sal i samband med Dag Hammarskjöldfondens internationella seminarium "Methods and Media in Community Participation" våren 1984. Foto Tommy Arvidson.

lastrarna tillkom uppsattes en ny spontad och hyvlad brädpanel utanpå den första. Den målades med oljefärg i en guldockra ton. Sannolikt inträffade denna ombyggnad vid 1840-talets slut eller 1850-talets början, en period då det var mycket vanligt i Uppsala att man panelade äldre hus och prydde dessa med ibland rikt utformade snickeridetaljer.

I samband med avflyttningen till Stockholm 1846 sålde Erik Gustaf Geijer sin fastighet vid Övre Slottsgatan till Katedralskolans rektor Rudolf Annerstedt. Ett år därefter inköpte denne också granngården nr 4. Därmed inleddes den Annerstedtska epoken i de båda gårdarnas nu åter gemensamma historia, som slutade 1933. Då avled fru Hilda Annerstedt, änka efter universitetsbibliotekarien Claes Annerstedt, fjärde sonen till

Rudolf Annerstedt. Efter Rudolf Annerstedts död 1876 och fram till 1926 var dock fastigheterna genom andelar uppdelade på olika medlemmar av familjen Annerstedt.

Vi får alltså räkna med att det var Rudolf Annerstedt som lät genomföra den nyss berörda ompanelningen m. m. av huvudbyggnaden. Möjligen fick också golven sin schablonmålning samtidigt. Därefter gjordes inga nämnvärda förändringar av vare sig huvudbyggnaden eller de andra husen på gården under Rudolf Annerstedts tid. Först 1884 tillbyggdes ett mindre utrymme vid huvudbyggnadens västra gavel, samtidigt som samtliga ytterväggar kläddes med det tredje lagret panel, denna gång med locklister. Övriga åtgärder gällde närmast underhåll, ommålningar och omtapetseringar. Vid senaste sekelskiftet uppsattes t. ex. den nuvarande rikt dekorerade kakelugnen i övervåningens salong. Huvudintrycket är att senare medlemmar av familjen Annerstedt strävat efter att så långt möjligt bevara karaktären från Erik Gustaf Geijers och Rudolf Annerstedts tid. Utan en sådan strävan hade vi idag knappast haft denna kulturhistoriskt mycket värdefulla gård från självhushållets tid så välbevarad.

År 1934 kom både Geijersgården och den s. k. Ihregården i Uppsala universitets ägo. Följande år grundades Stiftelsen Geijersgården, vars syfte var att "av universitetet förhyra gården och där inreda ett hem i det tidiga 1800-talets stil". Någon dylik funktion fick emellertid aldrig gården. I stället inreddes 1936 huvudbyggnadens övervåning till länsarkitektkontor enligt ritningar av Jöran Curman. Samtidigt uppläts bottenvåningen till privatbostad. Detta nödvändiggjorde vissa moderniseringar och omdispositioner av framför allt entrépartiet och förstugan.

Nuvarande hyresgästen Stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond flyttade in 1965 och disponerar nu hela huvudbyggnaden. Några åtskilda entréer till de båda våningsplanen behövs inte längre. Vid restaureringen efter branden 1982 återställdes därför entrépartiet, förstugan och innertrappan till 1800-talsutseendet. En strävan vid denna restaurering var överhuvudtaget att genom bl. a. tapet- och färgval skapa en interiör med karaktär av senempire samtidigt som den nuvarande hyresgästen måste få sina krav på ändamålsenliga lokaler för kontor, arkiv, kursverksamhet etc. tillgodosedda.

Källor

Föreliggande uppsats grundar sig, förutom på nedan anförd litteratur, på Erik Andréns undersökningar 1934, Nordiska museet, samt på Lars Gezelius och författarens undersökningar 1982, Upplandsmuseet. Till otryckta källor hör även brandförsäkringsvärderingar rörande kvarteret Slottet nr 3 från den 25 september 1828 och den 25 november 1837 i Städernas Allmänna Brandstodsbolags arkiv, Stockholms stadsarkiv.

Den dendrokronologiska undersökningen av byggnadstimret utfördes 1982 av Lars Löfstrand, Laboratoriet för dendrokronologi, Uppsala.

Andrén, Erik, Geijers gård i Uppsala, *Svenska kulturbilder*, Ny följd 1, Stockholm 1934.

Andrén, Erik, Geijersgårdens äldre bebyggelse, *Upplands fornminnesförenings tidskrift* 45, 1935.

Ehn, Ola, Uppsala år 1792 – dröm och verklighet, *Uppland* 1980.

Herdin, K.W., Bygge och bo 2, Uppsala 1934.

Paulsson, Gregor, Svensk stad 1, Stockholm 1950.

Stiernstedt, W. Gordon, Ur Erik Gustaf Geijers liv, Skildringar och brev 2, Stockholm 1964.

Sundblad, Johannes, Upsalalif, Stockholm 1884.